

18) ΜΕΤΡΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Μέτρα ελέγχου των κινδύνων (risk control measures, mesures de contrôle des risques) εφαρμόζονται στα εγγυοδοτικά στοιχεία προκειμένου να εξασφαλισθούν οι πράξεις νομισματικής πολιτικής του ΕΣΚΤ από τον κίνδυνο χρηματοοικονομικής ζημίας σε περίπτωση πτώχευσης του αντισυμβαλλόμενου. Τα μέτρα για την προστασία του ΕΣΚΤ είναι τα εξής:

18α) Αρχικά περιθώρια

Τα αρχικά περιθώρια (initial margins, marges initiales) αντιστοιχούν σε ένα ποσοστό του χορηγούμενου ποσού ρευστότητας, το οποίο προστίθεται στην απαίτηση για την αξία του εγγυοδοτικού περιουσιακού στοιχείου. Δύο διαφορετικά αρχικά περιθώρια υπάρχουν ανάλογα με τη χρονική διάρκεια έκθεσης στον κίνδυνο του ΕΣΚΤ:

- ένα περιθώριο 1% για τις ενδοημερήσιες συναλλαγές και για τις συναλλαγές μιας ημέρας.
- ένα περιθώριο 2% για συναλλαγές με λήξη μεγαλύτερη της μιας εργάσιμης ημέρας. Τα αρχικά περιθώρια εφαρμόζονται για τις αντιστρεπτέες πράξεις παροχής ρευστότητας. Δεν εφαρμόζονται στις πράξεις απορρόφησης ρευστότητας.

18β) Μέτρα ελέγχου των κινδύνων για τα στοιχεία πρώτης βαθμίδας

Συμπληρωματικά με τα αρχικά περιθώρια το ΕΣΚΤ εφαρμόζει ειδικά μέτρα ελέγχου των κινδύνων ανάλογα με τον τύπο του προσφερόμενου από τον αντισυμβαλλόμενο περιουσιακού στοιχείου. Τα κατάλληλα μέτρα για τα στοιχεία πρώτης βαθμίδας καθορίζει η ΕΚΤ που λαμβάνει υπόψη τις διαφορές που υπάρχουν στα νομικά συστήματα των κρατών μελών. Τα επί μέρους χρεόγραφα υπόκεινται σε περικοπές αποτίμησης (valuation haircuts, décotes). Οι περικοπές συνίστανται στην έκπτωση ενός ποσοστού από την αξία του τίτλου αποτιμώμενου με τιμές αγοράς. Οι περικοπές διαφέρουν ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια του τίτλου (μέχρι τη λήξη του) και της δομής των τοκομεριδίων. Εφαρμόζονται στις πράξεις παροχής ρευστότητας του ΕΣΚΤ, όχι όμως και στις πράξεις απορρόφησης ρευστότητας. Τα ποσοστά των περικοπών είναι τα εξής:

Ποσοστά περικοπών για τίτλους σταθερού επιτοκίου

- 0% για τους τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια μικρότερη ή ίση με ένα έτος.
- 1,5% για τους τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια μεταξύ ενός και τριών ετών.
- 2% για τους τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια μεταξύ τριών και επτά ετών.
- 3% για τα ομόλογα με τοκομερίδια με εναπομένουσα διάρκεια μεγαλύτερη των επτά ετών.
- 5% α) για τα ομόλογα χωρίς τοκομερίδια και β) για τα ομόλογα με αποκομμένα τοκομερίδια (strips, obligations demembrées) με εναπομένουσα διάρκεια μεγαλύτερη των επτά ετών.

Ποσοστά περικοπών για τίτλους κυμαινόμενου επιτοκίου

- 0% για τίτλους που τα τοκομερίδια αυτών καθορίζονται εκ των υστέρων (post - fixed coupons, coupons postdétéminés).
- Για τους τίτλους με προκαθορισμένα τοκομερίδια (pre - fixed coupons, coupons prédéterminés) εφαρμόζονται οι ίδιες περικοπές με αυτές των τίτλων σταθερού επιτοκίου. Εν τούτοις, για αυτούς τους τίτλους, οι περικοπές καθορίζονται σύμφωνα με το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ του πιο πρόσφατου επανακαθορισμού του τοκομεριδίου και του επόμενου επανακαθορισμού.

18γ) Μέτρα ελέγχου των κινδύνων για τα στοιχεία δεύτερης βαθμίδας

Τα επίπεδα περικοπών που έχουν ορίσει οι εθνικές κεντρικές τράπεζες και έχουν εγκριθεί από την ΕΚΤ για τα στοιχεία δεύτερης βαθμίδας είναι τα εξής:

Μετοχές

Η περικοπή βασίζεται στη μέγιστη μείωση τιμής κάθε επιμέρους τίτλου εντός διημέρου από την 1/1/1987 και εξής, με ελάχιστο όριο περικοπής 20%.

Χρεόγραφα περιορισμένης ρευστότητας

- 1% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια έως 1 έτους.
- 2,5% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω του 1 έτους και έως 3 έτη.
- 5% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω των 3 ετών και έως 7 έτη.
- 7% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω των 7 ετών.

Πρόσθετες περικοπές στους τίτλους δεύτερης βαθμίδας με αντιστρόφως κυμαινόμενο επιτόκιο

- 1% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια έως 1 έτους.
- 2,5% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω του 1 έτους και έως 3 έτη.
- 5% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω των 3 ετών και έως 7 έτη.
- 7% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω των 7 ετών.

Χρεόγραφα περιορισμένης ρευστότητας με ειδικά χαρακτηριστικά (σχετικής εμπορευσιμότητας)

- 2% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια έως 1 έτους.
- 6% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω του 1 έτους και έως 3 έτη.
- 13% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω των 3 ετών και έως 7 έτη.
- 20% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια άνω των 7 ετών.

Μη εμπορεύσιμα μέσα

1) Εμπορικά γραμμάτια:

- 2% για τίτλους με εναπομένουσα διάρκεια έως 6 μήνες.
- 2) Δάνεια τραπεζών:
- 10% για εναπομένουσα διάρκεια έως 6 μήνες.
 - 20% για εναπομένουσα διάρκεια πλέον των 6 μηνών και έως 2 έτη.
- 3) Υποσχετικοί τίτλοι που καλύπτονται από ενυπόθηκα δάνεια: 20%.

18δ) Εγγυήσεις προς και περικοπές από την Τράπεζα της Ελλάδος

Η Τ.Ε. με την εγκύκλιο 456/23-12-98 ρύθμισε παρόμοια θέματα που αφορούν την παροχή ενδοημερησίας ρευστότητας στα πλαίσια του συστήματος Ευρώ - Ερμής.

1. Τίτλοι αποδεκτοί ως ενέχυρο

α) τίτλοι σε λογιστική μορφή (άυλοι τίτλοι) του Ελληνικού Δημοσίου εκτός (i) από τα ομόλογα χωρίς τοκομερίδιο (zero coupons), (ii) τα προμέτοχα, (iii) τους τίτλους που το απομένον διάστημα μέχρι τη λήξη τους είναι μικρότερο των 30 ημερών καθώς και αντίστοιχες κατηγορίες τυχόν νέων τίτλων για τους οποίους απαιτείται η προηγούμενη έγκριση της ΤΕ. Η ανανέωση του καταλόγου και η γνωστοποίηση των τίτλων που κάθε φορά γίνονται αποδεκτοί από την ΕΚΤ και την ΤΕ πραγματοποιείται και μέσω του διαδικτύου (Internet) εβδομαδιαίως (κάθε Παρασκευή).

β) κατόπιν έγκρισης της ΤΕ τίτλοι κατατεθειμένοι σε χώρες της ζώνης ευρώ, οι οποίοι ικανοποιούν τα κριτήρια καταλληλότητας που έχει θεσπίσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και περιλαμβάνονται στους κατάλογους Tier I και εμπορεύσιμους Tier II, όπως αυτοί αναφέρονται στο General Documentation on ESCB monetary policy instruments and procedures (September 1998). Σε ό,τι αφορά τους μη - εμπορεύσιμους τίτλους που περιλαμβάνονται στον κατάλογο Tier II θα ισχύει ειδική κατά περίπτωση διαδικασία.

Η πληροφόρηση σχετικά με τους πιο πάνω αποδεκτούς τίτλους είναι δυνατή μέσω του διαδικτύου (Internet), διεύθυνση <http://www.ecb.int>.

2. Διαδικασία ενεχύρασης των τίτλων

α) Ενεχύραση τίτλων στο εσωτερικό

Με τον όρο αυτό νοείται η ενεχύραση τίτλων που τηρούνται στο Σύστημα Παρακολούθησης Συναλλαγών επί Τίτλων με Λογιστική Μορφή (Σύστημα Άυλων Τίτλων - ΣΑΤ).

Οι προς ενεχύραση τίτλοι εγγράφονται σε λογαριασμό ενεχύρου τίτλων του ΠΙ υπέρ της ΤΕ - Σύστημα ΕΥΡΩ - ΕΡΜΗΣ, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του ΣΑΤ.

Η σχετική εντολή ενεχύρασης των τίτλων αυτών που συνοδεύει το αίτημα παροχής ενδοημερησίας χρηματοδότησης διαβιβάζεται στην Τράπεζα της Ελλάδος το αργότερο μέχρι τις 5μμ ώρα Ελλάδος της προηγούμενης εργάσιμης ημέρας από την ημέρα κατά την οποία το ΠΙ προτίθεται να κάνει χρήση της χρηματοδότησης.

Το ΠΙ, προκειμένου να υπολογίσει την αξία των τίτλων που αντιστοιχεί στο εγκριθέν ύψος της ενδοημερησίας χρηματοδότησης, προβαίνει σε υπολογισμό σύμφωνα με τη μέθοδο που περιγράφεται πιο κάτω στην παράγραφο 4.

Μετά τον έλεγχο και την έγκριση της δέσμευσης των τίτλων, γνωστοποιείται, μέχρι το άνοιγμα του Συστήματος από το Τμήμα Διαχείρισης Συστήματος Μεγάλων Πληρωμών στο ΠΙ, το εγγυημένο όριο ενδοημερησίας ρευστότητας που μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

Σε περίπτωση μη αποδοχής των τίτλων, απορρίπτεται η εντολή με άμεση ενημέρωση του ΠΙ από το Τμήμα Διαχείρισης Συστήματος Μεγάλων Πληρωμών, με μήνυμα στο οποίο αναφέρονται οι μη αποδεκτοί τίτλοι. Σε περίπτωση απόρριψης, το ΠΙ οφείλει να επανυποβάλει νέα εντολή ενεχύρασης.

β) Διασυννοριακή ενεχύραση τίτλων

Με τον όρο αυτό εννοείται η ενεχύραση τίτλων πρώτης και δεύτερης βαθμίδας οι οποίοι έχουν ήδη αναφερθεί. Η ενεχύραση των τίτλων αυτών γίνεται σύμφωνα με τις διαδικασίες του ΣΑΚΤ. Με βάση τις διαδικασίες αυτές, οι τίτλοι ενεχυράζονται από την αντίστοιχη κεντρική τράπεζα υπέρ της ΤΕ. Οι ώρες λειτουργίας του ΣΑΚΤ, κατά τις εργάσιμες ημέρες είναι από τις 10 π.μ. έως τις 5 μ.μ., ώρα Ελλάδος, και κατά συνέπεια μηνύματα από και προς το σύστημα αυτό καθώς και οι συνακόλουθες πράξεις, μπορούν να διεκπεραιωθούν μόνο μέσα στα όρια λειτουργίας του. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι:

i. επειδή το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση μιας διασυννοριακής συναλλαγής στο πλαίσιο του ΣΑΚΤ ανέρχεται σε δύο ώρες, περίπου, οφείλουν να υποβάλλουν το σχετικό αίτημα εγκαίρως ώστε να αποφεύγονται τα προβλήματα στην ομαλή ροή των εντολών.

ii. τυχόν ανάγκη χρησιμοποίησης ενδοημερησίας χρηματοδότησης από την ώρα έναρξης των εργασιών του Συστήματος ΕΥΡΩ - ΕΡΜΗΣ προϋποθέτει την υποβολή της αίτησης ενεχύρασης από την προηγούμενη εργάσιμη ημέρα.

Το ΠΙ αποστέλλει σχετική ειδοποίηση στην Τράπεζα της Ελλάδος (Τμήμα Διαχείρισης Τίτλων με Λογιστική Μορφή). Στην περίπτωση που το ΠΙ θα κάνει ταυτόχρονα χρήση εγχώριων και αλλοδαπών τίτλων η σχετική ειδοποίηση θα πρέπει να γίνεται την προηγούμενη εργάσιμη ημέρα.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, γνωστοποιείται στο ΠΙ από το Τμήμα Διαχείρισης Συστήματος Μεγάλων

Πληρωμών το εγγυημένο όριο ενδοημερήσιας χρηματοδότησης.

3. Διαδικασία αποδέσμευσης του ενεχύρου

Η αποδέσμευση του ενεχύρου είναι δυνατή με αντίστοιχη μείωση της ενδοημερήσιας χρηματοδότησης κατά την υποβολή του σχετικού αιτήματος και μπορεί να αφορά στο σύνολο ή μέρος αυτού. Πραγματοποιείται δε με την αντίστοιχη διαδικασία της δέσμευσης ως εξής:

α. Αποδέσμευση ενεχύρου που τηρείται στο ΣΑΤ.

Η αποδέσμευση ενεχύρου τίτλων γίνεται σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του ΣΑΤ.

Η εντολή - αίτημα αποδέσμευσης των τίτλων αυτών διαβιβάζεται στην Τράπεζα της Ελλάδος (Τμήμα Διαχείρισης Τίτλων με Λογιστική Μορφή) το αργότερο μέχρι τις 5 μ.μ. ώρα Ελλάδος προκειμένου για αποδέσμευση και αντίστοιχη προσαρμογή του ορίου χρηματοδότησης την επόμενη ημέρα.

Μετά τον έλεγχο και την έγκριση της αποδέσμευσης των τίτλων, γνωστοποιείται στο ΠΙ η αποδέσμευση των τίτλων και η μείωση του ορίου ενδοημερήσιας χρηματοδότησης που αναλογεί στους τίτλους που αποδεσμεύονται.

Σε περίπτωση μη αποδοχής μέρους ή όλου του ποσού των προς αποδέσμευση τίτλων, απορρίπτεται η εντολή με άμεση ενημέρωση του ΠΙ, με μήνυμα στο οποίο αναφέρεται το ποσό των τίτλων που δεν μπορεί να αποδεσμευτεί. Σε περίπτωση απόρριψης, το ΠΙ οφείλει να επανυποβάλει το αίτημα.

β. Αποδέσμευση ενεχύρου τίτλων που κατατέθηκε με τη διαδικασία του ΣΑΚΤ (CCBM).

Η αποδέσμευση του πιο πάνω ενεχύρου είναι δυνατή μέσα στα πλαίσια του ωραρίου λειτουργίας του ΣΑΚΤ (CCBM).

Το ΠΙ αποστέλλει σχετική ειδοποίηση στην ΤΕ (Τμήμα Διαχείρισης Τίτλων με Λογιστική Μορφή).

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, γνωστοποιείται στο ΠΙ η αποδέσμευση των τίτλων και η αναλογούσα μείωση του ορίου ενδοημερήσιας χρηματοδότησης.

Σε περίπτωση μη αποδοχής μέρους ή όλου του ποσού των προς αποδέσμευση τίτλων, απορρίπτεται η εντολή με άμεση ενημέρωση του ΠΙ, με μήνυμα στο οποίο αναφέρεται το ποσό των τίτλων που δεν μπορεί να αποδεσμευθεί. Σε περίπτωση απόρριψης, το ΠΙ οφείλει να επανυποβάλει το αίτημα.

4. Περιθώριο - Περικοπές

Σχετικά με το αρχικό περιθώριο και τις περικοπές εφαρμόζονται οι αναφερθείσες ήδη διατάξεις της ΕΚΤ. Επίκαιρη πληροφόρηση παρέχεται στην ιστοσελίδα της ΕΚΤ <http://www.ecb.int>.